

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 891.

CHICAGO, ILL., 9. OKTOBRA (October 9), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravištvu (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

RESNA BESEDA V RESNEM ČASU.

Na naslov jugoslovanskega delavstva pišemo te vrstice. V resnem času v katerem se nahajamo, ga pozivamo v akcijo, v večjo, energičnejšo, kot je bila dosedaj.

Mobilizirajmo vse svoje sile!

Proti komu? Zoper vse, ki so našemu ljudstvu škodljivi in nevarni.

Klerikalizem dviga svojo glavo, poskuša dobiti nekaj prejšnje moči in zamaha, toda glavno vlogo je odigral, — nič več ni kar je bil, in zato nam on ni najnevarnejši nasprotnik.

Nevarna je mlačnost in brezbržnost med maso, duševno mrtvilo, demoralizacija, ki se uriva v javno življenje našega delavskega ljudstva. In ta demoralizacija se širi pod masko lažnjivega napredka — beseda *napredek* se v naši javnosti vse križem izrablja.

Jugoslovanska socialistična zveza je danes aktivnejša kakor je bila pred nekaj leti; po številu članstva je jačja; svoje postojanke je pomnožila.

Za mogočen boj proti škodljivim vplivom, ki se zajedajo v telo našega ljudstva v Ameriki, pa nas je v tem času premalo, ako hočemo uspešno poraziti kar je treba in moramo poraziti.

Od vseh strani rujejo, tajno in otvorjeno, proti četi zavednega delavstva, ki je doslej vsikdar prišla zmagovita iz bojev. Mi hočemo, da bo zmagovala tudi v bodoče.

Sovražniki ljudstva se v času vsesplošnega "napredka" ne poslužujejo samo istih sredstev kot v preteklosti. Zavajajo sedaj kot so v prejšnjih časih. Igrajo se z nevednostjo ljudi kot so se igrali poprej. Razlika med današnjimi in večerajšnjimi nasprotniki je v tem, da so danes vsi "napredni" in "nadenapredni" — vsi nastopajo pod masko naprednosti in svobodomiselstva in vsi se tope od ljubezni do ljudstva. Nekateri so šli celo malo dalj in nastopajo pod krinko skrajnega radikalizma, dasi je življenje teh provokatorjev in duševnih ničel en sam dolg madež.

V enote in društva, ki so sad dela naših sodrugov in drugih požrtvovalnih ljudi, zatikajo svoje kremlje. Mlačnost med maso, krivo tolmačenje napredka, nerazširjenost socialističnih

listov, to je ustvarilo položaj, v katerem si koristolovci kujejo orožje za nevidno podjarmljenje našega ljudstva.

V nekaterih nekdanjih vsaj navidezno naprednih naselbinah vlada danes klerikalni vpliv, v mnogih mlačnost in brezbržnost. Elementi, ki hočejo dobiti vpliv in premoč, niso brezbržni. Dopovedujejo delavcem, da so napredni, zavedni in svobodomiselni, in delavci pišejo dopise in se navdušujejo v družbi: Napredni smo! Mnogokrat ni nikogar, ki bi jim povedal resnico ali jih vsaj vprašal, kaj smatrajo za napredek.

Naselbina, ki nima socialističnega kluba, ki nima delavskih kulturnih organizacij, ni napredna, pa če tudi nihče njenih stanovnikov ne izpolnjuje "verskih dolžnosti".

Če si razredno zaveden delavec, boš organiziran v socialistični stranki. Če ti je mar prosvetno delo, ga boš v resnici vršil.

Ako si samo "napreden", si boš v kakem listu vtisnil pečat "naprednosti" in tvoje delo je pri kraju; tvoja naprednost tudi.

Ako smatrate svojo naselbino naprednim samo zato ker nima svoje fare, ali zato ker "večina ne hodi v cerkev," ali zato ker ima kopo "naprednih" podpornih društev, to z vidika razredno zavednega delavstva še ni napredek. Kapitalisti večinoma niso pobožni in na tisoče delodajalcev spada v "svobodomiselne" organizacije svojega kova. Toda kot razred so organizirani v organizacijah svojega razreda. Prošla konvencija ameriških bankirjev, ako ste zasledovali njen potek, je vam zadosten dokaz, če bi drugih ne imeli. Imate pa tudi druge na vseh koncih in krajih.

Ako ste za napredek našega delavstva in vsega ameriškega delavstva, tedaj pojdite v borbo. Zgradite socialistične postojanke. Ustanovite v njih razne prosvetne odseke, ki bodo res vzgojevalne enote. Ne z dopisom v kakem listu, ampak z delom boste dokazali vaš napredek in vašo razredno zavest. Vse drugo je farsa.

Povejte vsakemu, da ima samo dvojno pot. Pot akcije, pot organiziranega socialističnega delavstva, ki je prednja straža v delavskem pokretu, ali pa pot malodušnežev in mlačnežev, pot ki je delavstvu in napredku škodljiva.

Nikdar, ob nobeni priliki ne prezrite važnost, ki jo ima socialistično časopisje za pravo razredno vzgojo. Nesocialistični listi, tudi če kritizirajo posamezne kapitaliste, tudi če pokažejo na ta ali oni način prijaznost delavskemu ljudstvu, niso zanesljivi. Danes se morda na vaši strani. Za jutri nimate garancije, da bodo še na vaši strani.

Sedanji čas ni rešen samo za jugoslovansko delavstvo. Vse ameriško delavsko gibanje je v vznemirjenih vodah. Situacija se prečiščuje. In v tem prečiščevanju moramo utrditi in pojačati naše pozicije za bodoče borbe.

Nobenega prizanašanja! Kdor je škodljiv delavstvu bilo na kakršenkoli način, naj mu velja boj!

Naučite se spoznavati ne samo odprte, ampak *zakrinkane* škodljivce. Danes imamo več takih sovražnikov, ki nastopajo pod masko prijateljev in zagovornikov delavstva, kakor pa odkritih sovražnikov. Prvi so delavstvu mnogo nevarnejši kot drugi, ker jih neuki ljudje ne spoznajo in jim zategadelj verjamejo.

Tatovi ljudskega denarja, provokatorji, zavajalci in prostituirani "intelektualni" delavci in časnikarji so ljudstvu enako škodljivi.

Kdor ni slep je sprevidel: Vsi, ki imajo sebične namene, vsi provokatorji, vsi zloglasni karakterji v našem javnem življenju, vse pijavke in vsi lakaji, ki se ližejo gospodarjem, so edini v boju zoper J. S. Z. in Proletarca. Eni nastopajo odprto, drugi streljajo iz zasede.

Delavci, Jugoslovanska socialistična zveza vas kliče! Ameriško socialistično gibanje vas potrebuje. Vsi ki ste z nami, v organizacijo in z delom naprej! Z bojem do zmag, z delom do uspehov!

Vsakdo na svetu se zanima za kakšno stvar. Ameriška mladina govori o baseballu in pugilistih, neumna dekleta o Waleskem princu in Valentinu, demokrati in republikanski političarji o volilni kampanji, mnogim ljudem pa je v tem času glavni predmet zanimanja grozdje.

ALI VAM JE S TO ŠTEVILKO NAROČNINA POTEKLA?

Tekoča številka "Proletarca" je 891. Če je številka poleg vašega naslova manjša kakor je tu označena, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Pazite torej na številko v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani platnic.

Obnovite naročnino takoj, ko vam poteče. Ne čakajte opomina! S tem prihranite upravništvu delo in stroške. Če mogoče, pošljite poleg svoje še kako novo naročnino. Širite "PROLETARCA"!

"Delavski listi" in "delavski voditelji" prehajajo h Coolidgu.

Tak je bil naslov vesti iz Omahe, kjer je "Midwest News", največji "delavski list" v Nebraski, začel odprto agitirati za Coolidga. J. A. Lochray, urednik največjega delavskega (?) lista v Nebraski, se je vrnil s potovanja in pronašel, da je ameriško delavstvo proti La Follettovi in za Coolidga.

V Chicagi izhaja "Union Labor News", ki tudi ne mara La Folletta, zato ker njegov kampanjski odbor razpošilja razun v Ameriki izdelanih matric (model za klišeje) tudi take ki so bili izdelani v Nemčiji. Urednik se je raditega tako razjezil, da je povedal La Follettovim ljudem "nekaj gorkih". Čikaška delavska federacija je podala na račun "Union Labor News" izjavo, v kateri obsoja sovražni nastop omenjenega "delavskega" lističa proti La Follettovi kampanji.

John Spargo, bivši socialist, je tudi na agitaciji proti La Follettovi in soc. stranki. Spargo piše drago plačane članke, v katerih razklada, da je vse ameriško delavsko gibanje od muh in je najboljšše če ostanemo pri republikancih in demokratih.

Spargo nič ne pomeni, kajti on je renegat. Od socialistične stranke je odstopil med vojno, par let je potem kolebal med radikalizmom ameriške sorte in amerikanizmom in končno je postal zaveden agitator kapitalistične politike.

Posamezen renegat ne dela delavstvu toliko škode kot prodani "delavski listi", ki pod delavsko firmo agitirajo za kapitalistične kandidate. Za Spargota ve vsakdo da ni delavski voditelj. Če pa pridejo h Coolidgu "delavski" voditelji in mu zagotove, da je ameriško delavstvo zanj, je to čisto nekaj drugega. Ljudje, ki so bili na delavski dan dne 1. septembra pri Coolidgu, so bili v kapitalističnih listih predstavljani kot delavski voditelji, dasi so bili navadni plačanci republikanske stranke. Isto je z delavskimi listi, kakor je Midwest News v Nebraski.

Spargo nastopa odkrito in z njim kopa drugih renegatov. Ali penzionirani "delavski voditelji" in privatni delavski listi so v takih kampanjah nevarnejši, kajti ogromno število delavcev ne čita nobenega resnično delavskega lista, in take je lahko zavesti v napačno sled.

Te vrste kapitalistična igra v ameriški politiki izginja. Letošnja kampanja jih je prisilila pokazati pravo barvo. Večinoma vsi so jo pokazali. Za La Folletta se je izreklo mnogo unijskih odbornikov, ker si niso mogli pomagati. To jih je napravilo brezmočne.

Na svetu je mnogo ljudi, ki vedo kaj nočejo, toda zelo malo, ki vedo kaj hočejo.

Konvencije jugoslovanskih podpornih organizacij.

JUGOSLOVANSKA KATOLIŠKA JEDNOTA.

XII. konvencija Jugoslovanske Katoliške Jednote je bila zaključena dne 15. septembra. Zborovala je osem dni. Vršila se je v Lorainu, O. Predsedoval ji je Rudolf Perdan iz Clevelanda.

Izmed najvažnejših vprašanj pred konvencijo je bilo vprašanje združenja in vprašanje glasila. Delegacija je združitev s S. N. P. J. in drugimi organizacijami, katere so sprejele pogodbo združevalnega odbora, ki je imel letos svojo sejo v Chicagi, zavrгла s 104 proti 20 glasovi. Razpoloženje je bilo proti vsakemu združenju, dasi se je v debatah naglašalo, da je JSKJ, zmerom pripravljena združiti se, toda ne "pridružiti se" kakim drugim organizacijam.

Glasilo JSKJ. je bil ves čas dosedaj dnevnik "Glas Naroda". Na konvenciji ni imel mnogo pristašev, dasi je priobčil več agitacijskih člankov sebi v prilog.

Za predlog, da si JSKJ. ustanovi lastno glasilo, je glasovalo 91 delegatov, proti 31. Glasilo se bo imenovalo "Nova Doba". Tiskala ga bo tiskarna, ki bo dala najugodnejše pogoje.

Za spremenitev imena jednote (da se odpravi ime Katoliška) je glasovalo 35 delegatov, proti 89. Ime ostane staro.

V novi gl. odbor JSKJ. so bili izvoljeni: Anton Zbašnik, Pittsburgh, Pa., glavni predsednik. Louis Balant, Lorain, Ohio, glavni podpredsednik, Joseph Pishler, Ely, Minn., glavni tajnik, Louis Champa, Ely, Minn., glavni blagajnik, John Movern, Duluth, Minn., blagajnik neizplačanih smrtnin. Dr. V. Grahek, vrhovni zdravnik. Mohor Mladič, Chicago, Ill., predsednik nadzornega odbora. Ostali nadzorniki: Frank Škrabec, Denver, Colo. Joseph A. Mertelj, Ely, Minn. Anton Kochevar, Pueblo, Colo., predsednik porotnega odbora. Ostali porotniki: Leonard Slabodnik, Ely, Minn. Louis Rudman, Indianapolis, Ind. Joseph Plautz, Calumet, Mich. Gregor J. Porenta, Black Diamond, Wash. Za mesto prihodnje konvencije je bilo izvoljeno Indianapolis, Ind.

JSKJ. ima okoli 9.700 članov in članic. Njen gl. urad je na Elyju, Minn.

NARODNA HRVATSKA ZAJEDNICA.

Dne 15. septembra je bila otvorjena v Detroitu, Mich., XV. redna konvencija Narodne Hrvatske Zajednice, ki se je je udeležilo 182 delegatov in 19 gl. odbornikov. Predsednik konvencije je bil Jos. Čičić iz Detroita.

NHZ. je uvedla centralizacijo in več drugih važnih sprememb. V mnogih ozirih se je približala sistemu SNPJ.

Novi odbor NHZ., ki prevzame službo 1. januarja 1925, je sledeči:

Tomo Bešenić, predsednik; Juro Mokrović, prvi podpredsednik; Niko Gršković, drugi podpredsednik; Vinko Solić, tajnik; Vinko Vuk, blagajnik.

Nadzorni odbor: Juraj Ubojčić, predsednik, Anton Paur, tajnik in odborniki: S. Bernardić, A. Blažeković, P. Muselin, T. Krstović in V. Piškulić.

Glavna porota: Juraj Lisar (Roslyn, Wash.), predsednik, J. Gazdarić (Chicago, Ill.), tajnik; odborniki: Josip Čičić (Detroit), Mato Šušanj (Tacoma), Jerolim

Raspor (Cleveland), Petar Pihler (Clairton, Pa.) in Nikola Kojić (San Pedro, Cal.)

Konvencija je imela na dnevnem redu tudi vprašanje združitve z drugimi hrvatskimi podpornimi organizacijami. Imele so že več izrednih konvencij in sestankov, toda razne zapreke, oziroma opozicija ovirala združenje, dasi so nekateri prvotno mislili, da bo šla pri njih akcija za združenje mnogo lažje kot pri slovenskih organizacijah. Edina, ki se je dosedaj združila z NHZ. je Mlada Hrvatska Zajednica s sedežem v Whitingu, Ind. Konvencije NHZ. se bodo v bodoče vršile na vsaka štiri leta. Glasilo "Zajedničar" bo povečano iz štirih na osem strani tedensko. Prihodnja konvencija se bo vršila v mestu Milwaukee, Wis.

Tudi NHZ. je centralizirala bolniško podporo.

Konvencija NHZ. je bila precej burna, ker je bila podeljena na frakcije: komunistično, centrumaško (Cvetkovci in Grškovići) ter konservativno-nacionalistično-klerikalno. V odboru imajo najvažnejša mesta "centrumaši", kakor jih nazivajo pri "Radniku".

NHZ. je največja jugoslovanska organizacija, toda SNPJ. jo je že skoro došla. Reforme je pričela uvajati šele zadnja leta, ko so prišli na njeno vodstvo mlajši, naprednejši elementi. Njen predsednik Tomo Bešenić je na glasu kot zelo sposobna oseba.

SLOVENSKA SVOBODOMISELNA PODPORNA ZVEZA.

Dne 22. septembra je bila v Clevelandu otvorjena konvencija Slovenske Svobodomiselne Podporne Zveze. Za predsednika konvencije je bil izvoljen Paul Pavlič iz Niles-a, O.

Najbolj viharina je bila debata o vprašanju združitve. Opozicija združitvi je bila v manjšini in večina ni štedila z grajo vsled neprilik, ki so jih povzročili nasprotniki združitve.

Za združenje, oziroma za združevalno pogodbo, je bilo oddanih 43 glasov, proti 23. Samo en glas je manjkalo do dvetrinske večine, kot jo zahteva pogodba. Ker je ni bilo, je združenje kljub zmagi za enkrat poraženo.

Pred konvencijo SSPZ. so nekateri vztrajno zatrjevali, da je sentiment večine proti združenju. Bili so "napačno" poučeni.

Gl. tajnik Wm. Rus je priporočal, naj SSPZ. ustanovi lastno glasilo. Predlog za lastno glasilo je bil odklonjen. Bodoče glasilo bo Enakopravnost, ki izhaja v Clevelandu. Ves čas obstoja SSPZ. do sedaj je bilo njegovo glasilo "Glas Svobode".

Prihodnja konvencija bo čez štiri leta v Indianapolisu.

Izredno v zgodovini naših konvencij je, da na tej večina sedanjih glavnih odbornikov ni bila ponovno izvoljena. Novi odbor je sledeči:

Frank Somrak, predsednik; John Pogačnik (Eveleth, Minn.), podpredsednik; Louis Levstik (Cleveland), tajnik; Joseph Kmet (Collinwood), blagajnik; v nadzornem odboru so Frank Mahnich (Minn.), Joe Jurak in Frank Demshar; v porotnem odboru Nick J. Larko, John Pezdire in John Polanc. Vrhovni zdravnik je dr. Kern. Združevalni odbor je odpravljen.

Ako bi se zavzelo petdeset agitatorjev, da bi dobili vsaki najmanj enega novega naročnika na teden, bi bila to prvovrstna agitacija in uspeh listu bi bil zagotovljen. Ali je vas petdeset, ki bi bili pripravljeni vršiti to delo?

Na Fr. Novakove izjave odgovarjamo z njegovimi priznanji.

Od časa do časa se osebe pri "D. S." raztógote do skrajnosti, pa odgovarajo s psovki, ker smatrajo psovke za stvarno polemiko. Mi se nismo in se ne bomo ravnali po njihovem pravilu. Mi ne eksistiramo od milosti oglaševalcev in podpornih organizacij, kakor "D. S." Mi se ne bomo ponižali moledovati za pomoč okoli kapitalističnih tvrdk, kakor se ponižuje "D. S." Kakor hitro ji odrečejo firme pomoč, kakor hitro bi se izdala oglaševalcem, *glavnim oglaševalcem* za "komunistični" list, bi prišla na črno listo. Sicer pa "D. Slovenija" ni komunističen list, ampak list kupljen za protisocialistično propagando.

V izdaji "D. S." z dne 2. oktobra 1924 pojasnjuje njen urednik Mr. Fr. Novak, da je "vsled nesramnega natolcevanja v "Proletarcu" še enkrat primoran podati pojasnilo glede nakupa "Slovenije".

Tisto pojasnilo ne pojasni ničesar. Nekaj števil, koliko bi stal list, če bi se pričelo izdajati novega, to je vse pojasnilo, in pa ponovno priznanje, da so za "Slovenijo" res plačali tri tisoč dolarjev, ki so jih zbrali hrvatski delavci takrat ko je bil še Cvetkov njihov voditelj, toda ko je bila kupčija sklenjena, je njegov vpliv zapadal in zatonil.

Čitajmo dalje.

Več mesecev so se pogajali člani hrvatske sekcije W. P. z Mr. Novakom. Več mesecev . . . Fr. Novak je šel končno na debato s komunistom in jo "izgubil", kakor se izgubi igra. No, potem je bil izpreobrnjen in postal komunist. In nato kupčija. Kako je vse gladko teklo!

"Slovenija" je list, ki je agitiral za Hardinga in Coolidge. "Slovenija" je list, ki je prinašal pod naslovom "Pojasnilo in kritika učenja predlogov znanstvene socializma" od kapitalističnih interesov plačane članke proti socializmu, ne proti socialistični stranki, ampak proti socializmu kot družabnemu sistemu!

V izdaji "D. Slovenije" z dne 2. oktobra 1924 Mr. Novak priznava, da se ni počutil dobro "kot urednik lista, ki je bil končno vendarle meščanski . . .", dasi je imel "pravico pisati svoje članke v socialističnem duhu." Pravico zakaj? Raditega, ker je gospodarju neslo! On je hotel obdržati tiste naročnike, ki mislijo da je list "delavski" da le zabavlja čez kapitaliste in priporoči sem pa tam kakega socialističnega kandidata. V isti izdaji "D. S." je njen urednik Fr. Novak podal na naslov urednika "Proletarca" sledečo izjavo:

"Ako bi vas smatrali za značajnega človeka bi vam odgovarjal na vaše podle izbruhe v zadnji številki vašega jetičnega lističa, toda ker ste že ponovno pokazali, da ne marate stvarne polemike in ne upoštevate naših tozadevnih številnih pozivov, izjavljam na tem mestu: Dokler ne dokažete, da sem kot urednik prejšnje "Slovenije" agitiral za kapitalistične kandidate kot so gotovi čikaški voditelji svoj čas — in pisal plačane članke proti socializmu, vas smatram za umazanega lažnjivca in brez značajnega podleža.

Nadalje, dokler ne dokažete, kaj imam jaz za opraviti z nakupom "Slovenije" in dotično "nečedno kupčijo", ki je bila sklenjena med zato izvoljenim odborom in Mr. Veraničem in da sem jaz pri tem le za senco nepravilno postopal, vas smatram tudi kot največjega hinavca z jezuitskim podlim značajem. — Frank Novak, urednik Delavske Slovenije."

Razun teh psovki jih je v isti izdaji kupček pod naslovom "Pojasnilo".

Oglejmo si sedaj prejšnje izjave Mr. Fr. Novaka. "D. S." z dne 10. oktobra 1923 je priobčila članek (?) z naslovom "Odgovor Proletarčevim papigam", v katerem je naše razkritje o tisti kupčiji primerjala "kruljenju razjarjenega ščetinarja pri "Proletarcu", ki se boji za svoje korito." Zelo duhovito!

V istem članku "pojasnjuje" uredništvo "D. Slovenije" sledeče:

"Kot znano Delavske Slovenije je kupila Jug. sekcija Delavske stranke od prejšnjega lastnika za \$3,000. Še predno je stranka vprašala prejšnjega lastnika za pogoje sta prišla dva zasebna kupca in hotela list kupiti. Zahvaliti se je edino le takratnemu in sedanjemu uredniku, da je list prišel iz privatnih rok v roke Delavske stranke. Proletarec je pograbil trditev bivšega urednika Radnika, Cvetkova in kakor OPICA pričel trobiti, da je list bil preplačan to je, da bi se ga moglo kupiti za veliko manjšo vsoto. To je bilo mogoče le po konjski logiki Proletarčevih piscev. Prejšnji lastnik je imel tri kupce in sicer dva zasebna in Jug. sekcijo Delavske stranke. In če je stranka dala \$3,000 za list ona je to napravila zaradi tega, da z ene strani zmanjša število reakcionarnih časopisov in na drugi strani, da pripomore slovenskemu delavstvu, da zve za resnico in spozna svoj položaj. Lastnik ni bil tako neumen, da bi list dal za manjšo svoto, ko so mu isto ponujali privatni kupci . . .

"To je naš jasen odgovor . . . in ponavljamo . . . da bomo še nadalje iznašali smeti iz smetišča, ki se mu pravi druga internacionala".

Če ste to pazno prečitali, vidite razun psovki tudi priznanja:

Da so za "Slovenijo" plačali tri tisoč dolarjev zato, ker "sta mu dva privatna kupca ponujala isto vsoto . . . in lastnik ni bil TAKO NEUMEN DA BI LIST DAL ZA MANJŠO VSOTO, KO SO MU ISTO PONUJALI PRIVATNI KUPCI . . ."

"In če je stranka dala \$3,000 za list ona je to napravila raditega, da z ene strani zmanjša število REAKCIONARNIH časopisov . . ."

Uredništvo "Delavske (?) Slovenije" je v omenjenem članku naravnost priznalo, da je bila "Slovenija REAKCIONAREN list in so dali zanj tri tisočake zato da bi bil en reakcionaren list manj na svetu.

Kdo je urejeval ta samopriznani reakcionaren list? Mr. Fr. Novak priznava, da je bil on "takratni in sedanji urednik. O kupčiji pojasnjuje:

"Zahvaliti se je edino le takratnemu in sedanjemu uredniku, da je list prišel iz privatnih rok v roke Delavske stranke . . ."

Tudi če ima človek "konjsko logiko", kot nam jo očita Mr. Fr. Novak, vendar ne more drugače kot da pride do tega zaključka: S to kupčijo je bilo nekaj nereda, drugače se ne bi pri Radniku prejšnji uredniki skregali s sedanjimi uredniki.

"Novi Svijet" z dne 1. septembra 1923, ki ga urejeta Cvetkov in Kutuzovič, bivša urednika komuni-

stičnega "Radnika" in bivša voditelja hrvatske komunistične sekcije, piše o bojih v odboru "Radnika" med drugim sledeče:

"Do kakšne stopnje je Zinič zavlada nad odborom, pokazuje kupnja "Delavske Slovenije". Na seji odbora ni vladalo veliko razpoloženje za nakup Del. Slovenije, toda Zinič je napel vse svoje sile in slikal odboru, kako "Del. Slovenija, — ki je bila preje buržvazen list pod imenom Slovenija — ustvarja med Slovenci revolucionarje, ki zaeno z našimi delavci stopajo v revolucijo — in pridobil je odbor. "Slovenija" je bila kupljena za tri tisoč dolarjev, a dobiti bi se jo moglo za manj kot tisoč dolarjev, če bi se pametnejše delalo!"

To je napisal Cvetkov, ki je imel vpogled v intrige "Radnikovega" odbora in je sumil, da je z milwauško kupčijo nekaj narobe.

Z vso gotovostjo trdi, da bi se "Slovenijo" dobilo ZA MANJ KOT TISOČ DOLARJEV, ČE BI SE PAMETNEJŠE DELALO!

Kako se je delalo, ni bilo še nikdar pojasnjeno! Da, "Radnik" in "D. Slovenija" pojasnjeta s psovskami! Neki provokator, ki si je tudi nadel ime Novak, pa se klati po deželi in "razgalja" lopove v socialističnem taboru! Čedna sodrga!

"Še predno je stranka (W. P.) vprašala prejšnjega lastnika za pogoje sta prišla dva zasebna kupca in hotela list kupiti," piše "D. S." z dne 10. oktobra 1923.

V "D. S." z dne 2. oktobra 1924 je prišel njen urednik zopet v protislovje. V "Pojasnili" ne govori več o DVEH ZASEBNIH KUPCIH, ampak piše, da je tisti čas stal Mr. Veranič z NEKO PRIVATNO OSEBO v zvezi glede prodaje "Slovenije". Torej ne z DVEMA, ampak z ENO osebo.

Mi ne verjamemo, da taka privatna oseba, ki je bila Mr. Veraniču pripravljena plačati tri tisoč dolarjev za list, sploh eksistira. Na naše pozive jo "D. Slovenija" noče imenovati, dasi je kupčija njenemu sedanjemu uredniku znana, ker je "bila Slovenija kupljena s posredovanjem njenega sedanjega in prejšnjega urednika."

Mi ne pravimo, da je "prejšnji in sedanji urednik", ki je oboje ena oseba, agitiral za kapitalistične kandidate in pisal plačane članke proti socializmu. List, pri katerem je bil, JE agitiral in list pri katerem je bil prej in sedaj, JE priobčeval plačane članke proti socializmu!

"Slovenija" se je v lovu za oglasi izdajala — mar za delavski list? Nikakor ne! Ali je bila kje v seznamih listov označena za delavski list? Ako ni bila, ali se je to popravilo potem ko je postala "komunistični" list? Ali se izdaja na lovu za oglasi SEDAJ za delavski list? Ali ni že potem, ko je bila "komunistični" list, prinašala vabila na bazarje v prid katoliških župnij? Ali ni bila tudi potem, ko je že bila "komunistični" list, glasilo nazadnjaške strogo katoliške podporne organizacije?

Mr. urednik "D. S.", s psovskami se ničesar ne dokaže. Stvarno polemiko hočete! Ko bi Vi imeli o stvarni polemiki, o dostojnosti in takih čednostih vsaj nekoliko pojma! Zakaj ne objavljate računov, zapisnikov in

takih reči, da bi se od bližje spoznali? Kaj imate skrivati in pred kom?

Kar se tiče dostojnosti, ozrite se nekoliko okrog sebe. Kaj si mislite o človeku, ki se prelevi v to ali ono "prepričanje" radi službe? Kaj si mislite o človeku, ki drži denar, nabran za stavkarje, več let v svojem žepu in ga odda šele tedaj, ko ni več urednik "reakcionarnega", ampak "komunističnega" lista? Kaj si mislite o človeku, ki je flirtal z Rev. Zakrajškovo-Pirčevo-Troštovo "Narodno zvezo"?

Čemu toliko naglašati, da ste delali v fabriki? Mar je to edina vaša čednost? Ako hočete, da vas bo "crkajoči" Proletarec pustil v miru, je treba, da obudite malo kesanja — da napravite izpoved! S psovskami se ne damo ugnati. Ne mi!

Konvencija bankirjev.

V Chicagi se je prve dni oktobra vršila konvencija zveze ameriških bankirjev, ki je bila zelo zanimiva, ker je pokazala tolikšno sovražstvo do La Follettove volilne kampanje, da so nekateri veliki kapitalistični dnevniki posvarili vzrujene bankirje, da s svojo ognjevitostjo dajejo material radikalni propagandi.

Bankirji pravijo, da La Follette ni nikakršen neodvisen kandidat, ampak socialistični kandidat in da propagira socialistični program.

Bankirji se boje za ustavo, za sodišča in za prosperiteto. V dolgih govorih in razpravah so slikali ameriškemu ljudstvu katastrofo, ki mu preti od socialistične tretje stranke, ker bo napravila, če zmaga, iz te svobodne, bogate dežele drugo Rusijo.

Zastopniki dolarja vedo čemu se boje. Ker niso toliko naivni da bi povedali ljudem da so v strahu za svojo vlado, jih strašijo s krizo, ki bo pahnila ameriško gospodarsko življenje v depresijo in ljudstvo v bedo, če ne bo glasovalo za republikance ali vsaj za demokrate.

Bankirjev v primeri z ostalim prebivalstvom dežele ni mnogo, kljub temu kontrolirajo demokratsko in republikansko stranko in z njima ves vladni aparat. Nova stranka je nevarna njihovi razredni vladi, vladi kapitalističnega razreda, ker ni več stranka male radikalne manjšine, ampak stranka več milijonov ljudi.

Tudi v Zedinjenih državah se pomikamo naprej, čeprav počasi. Bankirjem to ne ugaja, ali njihovih groženj se ne smemo ustrašiti. Njihov krik nam potrjuje, da smo zavzeli precej dobro pot.

TAJNIKOM KLUBOV J. S. Z.

Tajniki in drugi odgovorni funkcionarji klubov J. S. Z. naj skrbijo, da bo vsaka prireditev naznanjena v Proletarcu. Poročajte tudi, kako je uspela. Glasilo J. S. Z. je ogledalo aktivnosti naših organizacij. To ogledalo pa ne more biti popolno, ako klubi ne obveščajo javnosti od časa do časa o svojem delu.

LEONID ANDREJEV:

RDEČI SMEHOdlomki najdenega rokopisa
Preložil Vladimir Levstik.*(Nadaljevanje.)*

Zehanje je sledilo besedam, in po tihem šumu obleke sem slišal, da se izteza. Naslonil sem se s prsi ob rob voza, ter poizkusil splezati nanj, a takoj me je zopet napadlo spanje. Naposled sem bil gori, in že sem spal. A v snu, čisto brez zveze, sem slišal posamezne odlomke razgovora:

"Na sedmi vrsti . . ."

"Ali ste vzeli luči seboj?"

"On ni hotel z nami . . ."

"Sem daj! Privij nekoliko niže . . . tako!"

Vozovi so se stresli in zamajali. Od vsakorvrstnih šumov in glasov, ki so navalili name, sem se skoraj popolnoma vzdramil, navzlic udobni legi, v kakršno sem bil spravil svoje ude. Doktor je bil zaspal in ko sem ga prijel za roko, je bila težka in vela kakor mrličeva. Vlak se je že pomikal, počasi in previdno, z lahnim drhtenjem, kakor da bi moral šele otipati pot. Dijak, ki je služil pri sanitetnikih, se je vozil z nami. Prižgal je luč v svetiljki, da je padel soj po stenah in v črno odprtino vrat, ter je dejal nejevoljno:

"Samo da nam ta preklicani doktor ne zaspi! Zbudim ga rajši, sicer nimamo z njim česa početi. Poznam to po lastni izkušnji."

Tresli smo doktorja, da se je vzdramil. Sedel je in se zastrmel v naše obraze s tujim, topim pogledom; nato je hotel zopet leči, a mi mu nismo pustili.

"Požirek žganjice zdajle ne bi škodil," je menil dijak.

Pokrepčali smo se vsak s požirkom konjaka, in zasplost je čisto odnehala.

Veliki črni pravokotnik vrat se je pobarval najprej rožnato, potem žarkordeče — nekje za griči se je dvigal neslišno svit silnega ognja, kakor da bi v sredi nočne teme vstajalo solnce.

"To je daleč odtod," je menil nekdo — "najmanj dvajset vrst!"

"Zebe me," je dejal doktor, in njegovi zobje so zašklepali.

Dijak, ki je gledal skozi vrata v naravo, mi je mahnil z roko. Pogledal sem v noč; po raznih mestih obzorja so stali nepremično, kakor strahotna, molčeča veriga, mogočni rdeči plameni na nebu — človek bi bil dejal, da vzhaja desetero solnc ob isti uri. In tudi tema ni bila več tako gosta. V temni črti, zdaj oglati, zdaj valoviti, so se risale goste, temne mase oddaljenih gričev, dočim se je vsa bližina potapljala v krotko, mirno rdečo luč. Pogledal sem dija-

ka: tudi njegov obraz je sijal v isti rdeči, pošastni barvi krvi, ki se je bila kakor razkrojila v morju zraka in svetlobe.

"Ali je mnogo ranjencev?" sem vprašal. Zamahnil je z roko, kakor da bi se branil.

"Ranjencev — na kupe," je dejal, "a še več je umobolnih."

"Pravih umobolnih?"

"Kakšnih pa?"

Pogledal me je, in v njegovih očeh je ležal isti zastajajoči, divji izraz mrzle groze kakor pri vojaku, ki sem ga videl umreti od vročinske kapi.

"Nikarite tako strmeti vame," sem dejal ter se obrnil vstran.

"Tudi doktor blazni," je menil on. "Le pazite nanj!"

Doktor ni slišal njegovih besed. Sedel je po turški, s prekrižanimi nogami, zibal se semintja ter brez glasu premikal ustnice. Njegovi prsti so na koncih krčevito drgetali, in v njegovem pogledu je ležal isti okameneli izraz srepega, topega začudenja, kakor pri dijaku.

"Zebe me," je dejal, smehljaje zroč pred sebe.

"Hodite k vragu, vsi po vrsti," sem zakričal jaz ter stopil v kot voza. "Počemu ste me pravzaprav vzeli s seboj?"

Nihče mi ni odgovoril. Dijak je strmel v molčeči, čimdaljebolj naraščajoči svit požara, in ko sem mu gledal na mladostni, s kodrastimi lasmi poraščeni tilnik, mi je bilo, kakor da vidim nežno žensko roko, ki blodi po teh laseh. Ta predstava pa mi je bila tako neprijetna, da sem pričel sovražiti dijaka in ga nisem mogel pogledati brez mrznje.

"Koliko vam je let?" sem ga vprašal; on pa je pogledal proč in mi ni odgovoril.

Doktor se je še vedno zibal semintja.

"Zebe me," je mrmral med zobmi.

"Če takole premišljam," je dejal dijak, ne da bi se obrnil — "če takole premišljam, da so kje na svetu ceste in hiše in vseučilišče!"

Umolknil je, kakor da je povedal vse, kar mu je bilo pri srcu. Vlak je nenadoma obstal, tako mahoma, da mi je glava udarila ob steno. Zaslišali so se glasovi, skočili smo pokoncu.

Tik pred lokomotivo je ležalo na progi nekaj kakor svezenj, iz katerega je gledala noga. "Ranjec?"

"Ne, mrtvec. Glava mu je odtrgana. Če hočete, prižgem spredaj luč; sicer povozimo še koga."

Kepo z molečo nogo so odrinili v stran; noga je za hip kolebnila kvišku, kakor da hoče zbežati po zraku, a nato je vse izginilo v črnem jarku, ki je spremljal železniški nasip.

"Poslušajte," je vzkliknil nekdo s pritajeno grozo.

(Dalje prihodnjik.)

Na "Zvonkovo" brenkanje, — da se ne pozabi!

FRANK ZAITZ.

Prišel je ubog in skromen ter našel usmiljenje pri instituciji, ki mu je dala zavetje in oporo. Ni je zaslužil, ni je bil vreden in je nikoli ne bo. Dokaz je njegova natura.

Ko se je malo objedel, malo seznanil in se "sprijaznil", ko se je "družabno" dvignil, je pričel zopet razglašati svoje ime v spisih brez smisla in jedra, se postavil v ospredje in kliče: Ne čujete, to sem jaz, Zvonko Novak!

Kdo pravzaprav je Zvonko Novak?

V literarnem oziru nihče. V političnem nihče. V družabnem — to naj povedo tisti, ki ga boljše poznajo. "Za narod" ni nikdar ničesar storil. Kdo in kaj je torej ta razkričani Z. Novak?

Vprašajte v New Yorku, Calumetu, Clevelandu, Chicagi, Jolietu, Pittsburghu in povsod, kjer je bil in delal ter oglašal svoj značaj!

Smatra se za sposobnega urednika, za intelektualca, pisatelja — in zmerom in povsod se je dobilo nekaj ljudi, ki so mu verjeli. Hvalil se je sam in šele ko so ga nekateri dovolj dolgo poslušali, so mu verjeli. Samo v tem so zapopadeni njegovi "uspehi".

"Proslavil" se je z "urejevanjem" Zottijevega "Slovenskega Naroda", ki je bil eden najumazanejših slovenskih listov v Ameriki. Proslul se je s svojimi izjavami, s svojimi spreobrnitvami in z izlivanjem gnojnice. Pri Zottiju je bil propagator črno-žolte monarhije. Bil je celo več. Bil je vitez, oborožen z "uma svitlim mečem" za boj proti Zottijevim šifkartaškim nasprotnikom. In je udrihal po njih — z uma svitlim mečem! Ali se kdo še spominja njegovih uredniških člankov? Socialisti, — ti so mu od nekdanj trn, napadal jih je ne samo iz zlobe, ampak instinktivno, znamenje njegove prostaške nature. Bil je hlapec in se je udingal vsakega, kdor ga je hotel. Značaja ni imel in ga nima, vesti in ponosa tudi ne. To so vrline, kakršnih ljudje njegovega kova niso sposobni imeti. Ni prostora v njih za kaj boljšega.

Da, poskušal je izdajati leposlovno revijo in jo selil iz kraja v kraj. Ni šlo! Vse, kar je podvzel, se mu je ponesrečilo.

Bil je urednik "Enakopravnosti". Ni bil dolgo. Clevelandska kolonija se ga je hotela iznebiti s takega mesta.

Bil je sotrudnik frančiškanskih publikacij in Rev. Zakrajšku Zvonko ni tako tuj in nepoznan, kakor hoče prečastiti oče s svojimi sedanji napadi nanj dokazati. Bila sta si znanca in sta delala skupaj! Tudi koledar "Ave Maria" ga pozna.

Bil je urednik "Glasa Svobode". Ko je prišel prvič h Kondu, je izpodrinil nekega Jolietčana, ki ga je odslužitev tako užalila, da je poskušal lastniku škodovati z denunciacijami na pošti. Prosil je tudi takratni urad JRZ., naj mu pomaga v boju proti temu "avstrijkanu" (Z. Novaku).

Od "Glasa Svobode", pri katerem se je sprl, je šel v Joliet in postal urednik katoliškega "Amerikanskega Slovenca". Napisal je v njemu izpoved — nekako izjavo, s katero je preklical zmote in prisegel, da bo vreden član matere cerkve, branil sveto vero in postal vreden nove službe.

Vzor značaja?! Nekateri ga opravičujejo, da je

tako postopal radi službe, radi kruha! Ako velja ta opravičba zanj, *TEDAJ VELJA ZA VSAKEGA SKEBA in za vsakega, ki opravlja po nazorih večine ljudi nečastne poste.* Prosim, nikar! Vsaj takih opravičevanj naj ne čujem!

Pozneje ga dobimo v Pittsburghu, kjer je ustanovil v družbi pittsburghskih slovenskih klerikalcev nov list. Kdor ga je kedaj dobil v roke, se bo morda spomnil, kako navdušen je bil v njemu Zvonko Novak za napredek in za interese slovenskih naprednih podporin organizacij! Kakor povsod, je tudi v Pittsburghu propadel. Iz Pittsburgha se je napotil "v Alasko", toda je prišel do Chicage in se počasi zopet spremenil v "svobodomiselca". Pri književni matici SNPJ. so se ga usmili in mu dali nekaj dela pod pogojem, da mora rabiti v svojih spisih neznan psevdonim, ne pa svojega imena. To ni v Chicagi nikaka tajnost in ni treba, da bi bila drugje.

Mislite si: Kakšen ugled ima človek, kateremu se pove v obraz, da ne more rabiti svojega imena v "svojih" spisih, ako jih hoče prodati! Pozneje se je to malo zaobrnilo, kar je deloma vzrok, da mu pišem ta življenjepisa.

Pri "Glasu Svobode" sta bili takrat dve osebi, ki sta se dogovorile, da bosta nastopile proti lastniku Glasu Svobode solidarno, ako bi enega ali drugega odslovil in dal službo Z. Novaku. Konda je umrl in Z. Novak je zopet postal urednik svobodomiselnega glasila. Njegovega gospodarstva je bilo kmalu konec. Mrs. Konda je najela druge ljudi, ki so Zvonku znižali plačo in ga "izpodrinili" kakor je on "izpodrival" druge.

Postal je član SSPZ. in se navduševal za njene "koristi". Podvzel je svoječasno iniciativo za ustanovitev lastnega glasila SSPZ., pa ni prišel daleč. "Vodil" je tudi nekakšen "fajfarski" klub, ki si je dal nalogo zgraditi slovenski dom v Chicagi. Nihče, ki ima količkaj razuma in smisla za tako delo, ne bo mislil, da se more s klubom, ki eksistira v salunih pri bari, v kaki zakotni beznici, zgraditi slovenski dom. Zvonko je "mislil," da je to mogoče, ker je "učen"!

Ampak pisatelj! V "Prosveti" je ob neki priliki zapisal, da se iz njegovih del lahko kaj naučimo. Česa?

Pravi, da je avtor knjige "Izvor življenja", "Slovnice" in tako dalje. Like hell!

"Izvor življenja" je iz zdravniških knjig prepisana stvar in Zvonko si jo v "Iz zapeške globeli" po krivici lasti za svoje delo. Isto je s slovnico. Kdor razume slovnico svojega jezika in tisti jezik, ki mu ima služiti pri sestavljanju takega dela, ne bo imel posebnih težav, ker mu služijo za podlago druge slovnice. Iz vsake se nekaj prepíše, nekaj prevede, malo preuredi, pa je stvar gotova. Zato človek še ni učenjak in se ne more primerjati npr. dr. A. Brezniku ali Janežiču.

V "Izvoru življenja" ne rabi svojega imena, kot so mi pravili, ampak psevdonim. V knjigi "Iz zapeške globeli" šele pove, da je ON njen 'avtor'. V Slovnici, ki je izšla v založbi književne matice SNPJ., tudi ni njegovega imena, sploh nobenega imena. "Zapeška globel" pove, da je on njen 'avtor'. No — in "Zapeška globel"? Stara, čestokrat premleta stvar. Kmet da sina v "latinske" šole, da bi postal gospod. Študent se zaljubi v dekle, ki živi v borni kočici nekje na koncu vasi,

čisto na samem. Vse borne koče so v takih povestih na koncu vasi, vse so na samem, in v vseh žive prekrasne kajžarske deve. Stara reč! Na koncu povesti ostane sin bodisi izprijen študent, ali postane resničen gospod, slovit odvetnik, ali pa se srečno poroči z devo iz koče na koncu vasi.

Poglejmo "Patra Malaventuro". Uvod na 7. strani se prične:

"Hodimo in živimo kjerkoli hočemo, vsepovsod se nam razodeva naslednja resnica: Če ne bi bilo duhovščine, bi ne bilo ver, in da ni ver ali takozvanih religij, bi bilo vsebolje na svetu ..."

Gorostasna glupost!

Če ne bi bilo duhovščine, bi ne bilo ver. Nihče, ki ima količkaj znanja o postanku ver, ne bo napisal tako budalost. Tudi vsa ostala "Malaventura" je polna protislovij. "V kabaretu", črtica v isti knjigi, je iz filma pobrana stvar, ki se je "avtorju" popolnoma ponesrečila. Spisa nimata nikake literarne vrednosti.

Intelektualec? Plagiator ni avtor in še manj intelektualc. Prvi prepisuje, drugi piše.

Malo je med slovenskimi "zapatimi študenti" tako drznih karakterjev kakor je Z. Novak. Mož bi rad bil tudi nekaj slovenski ameriški Mencken. Postavil se je na tribuno in kara uboge zemljane, ki gazijo po močvirju neznanja. Očita jim, da so slabi predsedniki, slabi porotniki in slabi "slovničarji". Grize jih iz maščevalnosti, ne pa zato, da bi koristil tej ali oni organizaciji. Interesi naprednih enot so njemu enaki kakor interesi klerikalnih ali kakršnihkoli drugih. Čudnovato i nepojmljivo, bi rekel Hrvat.

Pred konvencijo SSPZ. se je zaletel v njenega predsednika in ga slikal za škodljivega organizaciji, kateri predseduje. Delegatom je priporočal, med vrsticami sicer in zavito, toda vendar priporočal, naj zavržejo združitev, dokler se večina članstva ne izpametuje in bo sama za združenje. Krivo je torej članstvo, dasi je odglasovalo za združenje. Kriv je predsednik, ki je delal in ne samo "bil" za združenje. Priporočal je konvenciji SSPZ. razne lepe stvari, med vsemi pa se je povsod bleščalo priporočilo, naj ustanovi lastno glasilo. Mislil je, da bo večina delegatov proti Somraku in proti združitvi in tej namišljeni večini se je skušal prikupiti. Računal je na službo urednika, ako bi zaključila izdajati svoje glasilo. Ko je po par dneh zborovanja videl, da bo večina drugačna kot si jo je predstavljal on, ji je poslal "pismo", v katerem se ji je oprostil radi sumničenj na Somraka, češ, da je bil o stvari napačno "poučen". Najbrž so mu mnogi verjeli, toda Zvonko je napravil tudi to "izjavo" premišljeno ali pa pod pritiskom. Naj bo eno ali drugo, fakt je, da se je izneveril kombinaciji s katero je prej koval naklepe in v pismu na konvencijo ji očita, da ga je "napačno" poučila. Njegovo pismo so publicirali v dveh listih in mu dajali važnost, ki jo ni imelo, ker jo Zvonko nima.

V Prosveti z dne 1. oktobra je priobčil dopis, v katerem razpravlja o pravilih in ustanovah SNPJ. Kakor nikdar, tudi tu ni mogel skriti svojega sovraštva do "strankarjev", kot je v tem dopisu definirali socialiste. Privoščil si je Underwooda in ga skušal osmešiti. Osmešil je sebe.

Tudi zadnje volitve v odbore SNPJ. so mu v želo. Rad bi bil agitiral, rad bi bil povedal kdo so sposobni in kdo nesposobni kandidatje, rad bi kandidiral za urednika, pa so pravila taka da vsega tega ni mogel. Toda kdo so bili tisti ki so agitirali po base-

mentih, — v tistem krožku, ki se je zbral okoli "Glasa Svobode" in odkrival zarote ki jih nikjer ni bilo? Na vseh tistih sestankih se je udarjalo po socialistih, ker bi gotovi ljudje radi spravili s poti element, ki bdi in pazi na "ljudske prijatelje".

V tistem dopisu pravi, da je zabranitev agitacije povzročila, da so prišle v urad osebe ki ne bi smele priti. Iz golega hrepenenja koristiti jednoti bi bil Zvonko že pred volitvami rad povedal, da mu je neki "kandidat, ki ima že precej časa svoj kruh pri jednoti, rekel tole: "Odslej ne bomo več delali za Prosveto, nego samo za ... (Tu je imenoval listič, ki nima prav nobenega stika in bi ga kot tak ne smel imeti z jednoto.)"

To je dobeseden citat iz Zvonkovega dopisa.

Jaz ne samo dvomim, ampak sem prepričan, da ni v uradu SNPJ. nobenega odbornika, ki bi podal Zvonku ali komurkoli drugemu tako izjavo. Izmisli si jo je in s tem dokazal, da je ravno tako nizkoten sedaj ko se je po mnenju nekaterih "poboljšal", kakor je bil ko je urejeval črnožolti list habsburške in Zoti-jeve propagande, ravno tako kot je bil ko je napadal v klerikalnih in "svobodomiselnih" listih.

"Kateri "listič" ima Zvonko v mislih?

V omenjenem dopisu v Prosveti se obreguje ob "listič, ki bi kot tak ne smel imeti nobenega stika z jednoto ..."

Proletarec mu je v napotje kakor je bil in je vsem drugim duševno in moralno propadlim ljudem, vsem tistim ki mislijo da organizacije obstoje v interesu pijavk in ne radi članstva.

Zvonko Novak se ni nikdar povzpel in se nikdar ne bo urejevati list kakor je Proletarec. Ako bi se Novakove "velike liste" predložilo priznanim žurnalistom, da bi jih primerjali s Proletarcem, bi Zvonkova učenost izhlapela tako temeljito, da bi jo niti njegovi oboževalci, ako jih ima, ne mogli več najti.

Posvetil sem ta spis temu človeku zategadelj, ker smo dobili očitjanja, — ne samo enkrat, — da smo ga socialisti vzeli pod svoje okrilje. En klub JSZ. je poslal celo protest, ker "imamo v JSZ. Z Novaka za člana." Na vse take trditve in očitke smo odgovarjali v listu in pismeno, toda enkrat je bilo potrebno izpregovoriti bolj odprto, da bodo lahko razumeli tudi tisti, katerim je treba govoriti na ta način, ker nas drugače nočejo razumeti.

Zvonko Novak ni socialist. Nikoli ni bil član Jugoslovanske Socialistične Zveze. Socialiste mrzi. Delavsko gibanje mu je španska vas; pravzaprav mu je "španska vas" bolj znana kakor delavsko gibanje.

Kar bi on rad je služba, stalna služba s primerno plačo in pa odločilno besedo pri glasilu kakšne podporne organizacije. Rad bi svobodno metal kamenje na ljudi, ki so zgradili organizacije v katerih se hoče usidrati — ne samo po svoji krivdi.

Zvonko Novak ni edini v Chicagi, ki ne mara "strankarjev". O tej družbi se je v Proletarcu pisalo in se bo v bodoče. Vsi bodo še prišli na plano. Marsikaj zanimivega se bo izvedelo iz katakomb slovenskega "naprednjaštva" v Chicagi in drugje.

Socialisti nimamo vzroka molčati, kadar se skušajo zloglasni ljudje uveljaviti na račun ugleda kake organizacije ali lista, zato da bi dosegli službe za kakršne niso sposobni in so nevredni da bi jih opravljali.

In če bi molčali, bi tak molk pomenil škodo za organizacije ki so naše organizacije.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Naznanilo tajnika Konference klubov J. S. Z. v Ohiju.

WARREN, O. — Konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. se ne bo vršila dne 26. oktobra, kakor je bilo zaključeno na konferenčni seji v Girardu, temveč v nedeljo 2. novembra, dva dni pred volitvami, v Clevelandu, kakor prvotno določeno.

Sejo konference smo preložili, ker bo imelo dne 26. oktobra dramatično društvo Ivan Cankar predstavo popoldne in zvečer. Za shod pa potrebujemo večjo dvorano in seveda publiko. To je bil razlog za preložitve konference na omenjeni datum.

Nadalje sporočam, da mi je clevelandski klub št. 27 poslal obvestilo, da ni mamenoma izostal od konference dne 14. septembra v Girardu, ker je pooblastil zastopnika da se je udeleži, toda je zamudil vlak. Udeleženci konference v Girardu naj vzamejo to obvestilo na znanje.

Stroški prve konference so bili sledeči: Dvorana \$10.00; vožnji troški govornika (v oba kraja) \$7.54, skupaj \$17.54. Ostane v blagajni \$2.96. V pokritje stroškov se je nabralo po shodu v Girardu \$20.50.

Na klube in društva Izobraževalne akcije JSZ. apeliram, naj se pripravljajo na polnoštevilno udeležitev clevelandske konference dne 2. novembra, da bomo dali naši skupni organizaciji še trdnější temelj kot smo ga ji dali v Girardu.

Jacob Kotar, 72 Roman Ave., Warren, Ohio.

Kampanje v Carlinvillu.

CARLINVILLE, ILL. — Dne 2. oktobra je bil v Carlinvillu demokratski dan. Vse je bilo povabljenost na kampanjsko slavnost. Udeležili so se jo največ bankirji, trgovci in odvetniki, pa tudi nekaj premogarjev se je pomešalo med ta pohod.

Bankirjem in vsem tistim katerim je demokratska in republikanska stranka koristna, ni zameriti, ako podpirajo SVOJO stranko. Zameriti pa je premogarjem in drugim delavcem ter tudi malim trgovcem, ki se puste vleči za nos.

Demokratska kampanjska slavnost dne 2. oktobra je bila prirejena z velikim pompom. V Carrolltonu, ki je sedež Greene County, je bila okrajna razstava in "žegnanje", na katerem je nastopil demokratski kandidat za gubernerja Jones. Razdalja med Carlinvillom in Carrolltonom je približno 40 milj. Vsakdo v Carlinvillu, ki je hotel delati štafazo bosom demokratske stranke, je dobil brezplačno vožnjo v Carrollton in nazaj. Vsakdo je imel priliko poslušati "bodočega ilinoiskega gubernerja" Jonesa, ne da bi ga kaj stalo.

Zijal je bilo na Jonesovem žegnanju mnogo in žetev bo imel precej obilno, ako so bili vsi njegovi privrženci, ki so gledali paradiranje. Navdušenje je bilo večinoma umetno, najeto in priučeno.

Sklepam, da je ta dirindaj stal najmanj par tisoč dolarjev. Kdo jih je plačal? Meni ni treba seči v lase za iztuhnanje odgovora, ker ga imam takoj pri roki. Gotovino so odšteli bankirji, toda kdo jo je dal ban-

kirjem, o tem večina delavcev ne premišljuje. Delavci plačajo indirektno vse kampanjske stroške republikanski in demokratski stranki. Kadar se bodo tega zavedali, bo konec takega dirindaja za naše žulje.

V Carlinvillu je bilo prirejenih že več shodov pod avspicijo progresivne akcije, ali udeležba je bila vsakokrat klaverna za mesto v katerem živi približno tisoč premogarjev in drugih delavcev. Res je, da so delavske razmere slabe, toda če se ne bomo drugače pobrigali za svoje interese kot je bilo delavstvo dosedaj navajeno, se bo zgodovina kriz in "prosperitet" neprestano ponavljala in delavstvo bo zmerom dobivalo slabši kos. Delavski govorniki nas poučujejo in kažejo pot v izboljšanja. Mnogo delavcev se pritožuje, da delavske stranke preveč kolektajo. Na vsakem shodu se nabira prispevke. Delavske stranke ne morejo drugače. Če ne bi bile delavske, bi jih podpirali direktno bogataši, indirektno pa delavci. Toda ako hočemo svojo stranko, ki bo samo naša stranka, je treba da mi plačamo njene izdatke.

Ako hočemo izboljšati delavske razmere, moramo odpraviti kapitalistični sistem, sistem privatnega grabežva in profita. To se ne bo zgodilo z besedami. Treba se je organizirati, boriti in delati. Zato kličem vsem zavednim delavcem: V organizacijo in na delo, da porazimo kapitalističnega zmaja.

Joe Korsich.

La Follette in Berger v St. Louisu.

ST. LOUIS, MO. — Dne 9. oktobra ob 8. zvečer bo govoril v Odeonu v St. Louisu socialistični kongresnik V. L. Berger o volilni kampanji in akciji, s katero se gradi mogočno stranko ameriškega delavstva in farmerjev.

V torek 14. oktobra bo govoril v tem mestu v Kolizeju senator Robert M. La Follette. Vstopnina je 75, 50 in 25c in je namenjena v pokritje stroškov, preostanek pa v kampanjski fond.

La Follette in Wheeler, oziroma njuni elektorji, bodo označeni v tej državi na glasovnici pod imeni dveh strank, namreč pod rubriko "Liberal Party" in pod "Socialist Party". S tem se je zavarovalo glasove, ki bodo oddani La Follettu, ako bi pozneje sodišče skušalo naše kandidate zavreči, če bi bili nominirani samo pod imenom nove stranke. Avtoritete bi se izgovarjale, da nominacijski proces ni bil pravičen. Sodišče v Missouriju je stavilo ovire Rooseveltovi kandidaturi l. 1912, in ponovitvi takih zaprek se hoče naš kampanjski odbor izogniti.

Nad 42,000 volilcev se je podpisalo na La Folletteve peticije, mnogo več kot zahtevajo tozadevni zakoni.

Dne 4. novembra bomo šli na volišče in oddali svoje glasove pod rubriko socialistične stranke. — S. L.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne. — Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljte seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

Z mojega agitacijskega potovanja.

Z namenom pridobiti Proletarcu nekaj novih naročnikov ter razprodati število dobrih knjig iz Proletarčeve zaloge, sem se odločil iti za teden dni na agitacijo.

Ustavil sem se v prijaznem Waukeganu. Slovenci imajo tam svoj Narodni dom, ki je dika in ponos naselbine. Požrtvovalni rojaki so zgradili to stavbo ki jim služi za potrebe kolonije. Žrtvovali so svoj prosti čas, delali in prispevali, na kritike se pa niso ozirali. Rjaki v Waukeganu in North Chicagi so vlnudni in postrežljivi. Uspeh agitacije je bil povoljen.

Iz Waukegana sem se podal proti Kenoshi, Wis., kjer se radi kratkega časa, ki sem si ga odločil za potovanje, nisem dolgo zadržal. Mesto je prijazno in kot sem čul, so delavske razmere v Kenoshi precej povoljne.

Rojakom delavcem v Kenoshi, ki se zanimajo za socialistične liste kot je Proletarec in ki soglašajo s programom soc. stranke, priporočam, naj se lote agitacije za razširjenje tega lista in ustanove socialistični klub. Res je da je tako delo težko, toda komur je res na tem da se vrste zavednega politično organiziranega delavstva pojačajo, se ne sme ustrašiti zaprek, kajti zapreke se lahko premagajo, ako je volja za delo.

Iz Kenoshe sem se napotil v Milwaukee. Najprvo sem se ustavil pri F. Perkotu in Ig. Kušljanu na 1st Ave., ki sta mi dala razne informacije in mi pomagala kolikor jima je pač dopuščal čas. Po štiridnevni agitaciji med milwauškimi Slovenci sem se seznanil z nekaterimi rojaki, katerim je v resnici na tem da bi pojačali vrste bojevnikov proti današnjemu krivičnemu sistemu. Od nekaterih somišljenikov sem čul, da nameravajo v kratkem reorganizirati klub JSZ. Sodrugi in somišljeniki, pojdite vsi, kar vas je zavednih, na delo, da zgradite eno najmočnejših socialističnih postojank in da razširite Proletarca.

Z uspehom v Milwaukeeju sem zadovoljen. Žal, da nisem mogel tam dalje ostati. V kolikor sem mogel jaz presoditi milwauško slovensko naselbino, so v nji vsi pogoji za ugrajitev velike in delavne socialistične organizacije. Uverjen sem, da bodo naši sodrugi in somišljeniki premagali ovire in dosegli kar morejo doseči le aktivni sodrugi.

Na mojem potovanju po naselbinah sem naletel tudi na rojake, katerih nisem bil vesel. Pijača jim je vse na svetu. Kritizirajo vsevprek, četudi o stvareh ki jih kritizirajo navadno nimajo niti pojma. Za čitanje naprednih listov in dobrih knjig nimajo časa; tudi se jim zdi čitanje predolgočasen opravke. Zares žalostno!

Kar človeka veseli, je družba zavednih delavcev, ki se znajo razumno pogovarjati, ki poznajo delavsko gibanje in vedo kaj je agitacija in organizatorično delo. Vsem tem pravim: Pojdimo vsi, brez izjeme, na delo za socialistično stranko in njeno časopisje. Soc. stranka je edina delavska stranka, ki bo v stanju rešiti ameriški proletarijat pred duševnim potapljanjem in ga vzgojiti za socializem.

Končno se zahvalim vsem ki so mi na en ali drug način pomagali na agitaciji. Hvala družini Šetina v N. Chicagi za gostoljubnost, ravno tako družini Žerovec v Kenoshi, Wis., in vsem kateri so mi kaj pomagali.

Ako se je pri katerem izmed naročnikov, ki so mi plačali naročnino, urinila kaka pomota v naslovih ali imenih, jih prosim, naj mi morebitne napake sporoče, da jih popravim.

Vinko Ločniškar, 3229 S. Ridgeway Ave., Chicago, Illinois.

Anton Mrak.

LAWRENCE, PA. — Dne 16. septembra je umrl na Lawrenceu s. Anton Mrak, ki je bil dolgo let aktiven v delavskem in društvenem gibanju. Bolan je bil dve leti in pet mesecev. Bolehal je na kronični ledvični bolezni. Bil je trikrat v bolnišnici v Pittsburghu, toda vsi poskusi ozdraviti ga so bili zaman. Prestal je veliko bolečin.

Bil je član dr. št. 245 SNPJ, član te jednote pa je bil nepretrgoma okrog sedemnajst let. Bil je med ustanovitelji socialističnega kluba št. 184 na Lawrenceu.

L. 1915 je bil delegat na pittsburski konvenciji SNPJ. Bil je vedno na delu za vsako dobro stvar, ki je koristila delavstvu. Bolezen pa ga je končno odtrgala od aktivnega dela.

Pogreb se je vršil 19. septembra v Bridgevillu po civilnem obredu. Udeležila so se ga tri podporna društva. Marko Rupnik, predsednik društva št. 245 SNPJ, mu je prečital nagrobni govor v zadnji pozdrav. Prav ginljivo je pa govoril sod. John Terčelj v imenu socialističnega kluba št. 184. Njegov govor je napravil na vse navzoče velik vtis, kajti v poljudni besedi je razložil, zakaj padajo proletarci v prezgodnji grob. Opisal je, kako se je s. Mrak vedno bojeval proti krivičnemu sistemu, dokler mu je zdravje dopuščalo in ob enem vršil svojo proletarsko dolžnost v boju za osvoboditev delavstva izpod jarma mezdne sužnosti. — I. B.

Klub v Waukeganu priredi velik kampanjski shod.

WAUKEGAN, ILL. — Klub št. 45 JSZ. v Waukeganu- North Chicagi se je zavzel prirediti velik kampanjski shod, ki se bo vršil v nedeljo 12. oktobra ob 2. popoldne v Slovenskem narodnem domu. Letake smo izdali v slovenskem in angleškem jeziku. Shod je namenjen vsemu tukajšnjemu delavstvu in z ozirom nato smo preskrbeli tudi govornike, ki bodo:

S. J. Konenkamp, mednarodni predsednik unije Commercial Telegraphers, ki bo nastopil v imenu Konference za progresivno politično akcijo.

Geo. Kirkpatrick, socialistični kandidat za podpredsednika l. 1916, sedaj ravnatelj publicijskega biroja socialistične stranke.

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z., ki bo govoril v slovenskem jeziku.

Takega shoda kot bo ta v Waukeganu že dolgo ni bilo. Da pa bo v resnici uspešen, da bo v resnici pomenil manifestacijo tukajšnjega delavstva za svoja prava in solidaren nastop, je treba, da se ga udeležite in agitirate med drugimi delavci da se ga udeležite.

Po shodu bo plesna zabava v spodnjih prostorih; vstopnina na zabavo je 25c, na shod prosta.

Za Pursglove, W. Va.

PURSGLOVE, W. VA. — Prihodnja seja soc. kluba št. 228 JSZ. se bo vršila v nedeljo 19. oktobra ob 2. popoldne v navadnih prostorih. Na dnevnem redu je nekaj zelo važnih stvari, ki jih bomo morali rešiti na seji omenjenega dne. Udeležite se je polnoštevilno. To je redna seja. Naš klub obdržava redne seje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob prej označenem času, kar naj sodrugi vpoštevajo.

Nadalje sporočam delničarjem Slovenskega delavskega doma, da se dne 19. oktobra takoj po klubovi seji vrši seja delničarjev. Ker bo več važnih točk, je potrebno da ste prisotni. — Tajnik.

Nelaskavo mnenje o "Proletarcu."

(Upravištvu nam je izročilo sledečo pismo z željo, da ga priobčimo, da čitatelji izvedo o Proletarcu ne samo prijazna, ampak tudi nelaskava mnenja. — Ured.)

CARLINVILLE, ILL. — To pismo vam pišem ker mi je naročnina na Proletarca potekla. Brat Korsich, zastopnik Proletarca, je bil pri meni in se mu naročil, da se na Proletarca ne bom več naročil.

Kot vidim, bi v Chicagi radi izvedeli čemu se ne naročim več na Proletarca. (Poslan mu je bil opomin, kakor drugim, katerim naročnina poteče. — Op. upravištva.)

Tu so vzroki. Če bi list izhajal kot tak časopis kot je Prosveta in če bi se malo bolj vzdrževal obiranja in ščipanja in pa če bi prinašal kakšne novice, potem bi ga naročil.

Sploh Proletarec nima prave oblike. Čul sem mnogo rojakov, ki so se izrazili, da Proletarec ni vabljev časopis. Prosveta ko hitro jo vidim jo prečitam. Ko pride Proletarec pa pravi moja žena: "Tam je Proletarec, pa čitaj." Jaz pa ji odvrnem: "Tisto kar je v Proletarcu sem že v Prosveti vse videl."

Kar se tiče prve strani Proletarca, je zmerom enaka.

Dobro se še spominjam iz starega kraja, čeprav je že 23 let od tega, ko je bil moj oče tajnik soc. organizacije na Štajerskem v Buchbergu blizu Celja. Dobil je vsakovrstne časopise. Liste s kratkimi stavki sem rad čital. Nekateri pa so bili taki, da nisem smel z očmi proč, kajti če sem pogledal stran, pa nisem vedel kje sem nehal čitati.

Jaz sem socialist, ameriški državljani, in še nikdar se nisem spozabil, da bi volil za republikansko ali demokratsko stranko.

V stranki sem že dolgo let in moja žena tudi. Plačeval bom članarino, ker je to edina stranka ki je za delavce.

Proletarca pa ne naročim prej da bo urejen kot Prosveta.

S socialističnim pozdravom, Chas. Kaitner.

R. M. LaFollette ml. govoril v Girardu.

WARREN, O. — Dne 28. septembra je govoril v Avon parku v Girardu, O., Robert M. LaFollette, sin našega predsedniškega kandidata, na shodu, ki se ga je kljub slabemu vremenu udeležilo nad tisoč oseb. Na prisotne je napravil s svojim govorom najboljši vtis. Množica je burno odobraval njegova izvajanja. Dokazoval je, da so sedanje večine v legislaturah in v kongresu sovražne ljudskim interesom, dasiravno jih je izvolilo ljudstvo. V tej kampanji pa ima priliko glasovati za svoje kandidate in poslati v zbornice zastopnike ljudstva, ki bodo delali za ljudstvo. Slikal je razmere v Youngstownu, Warrenu, W. Virginiji itd. Omenjal je boje wisconsinskih progresivcev proti privatnim interesom in borbo proti izkoriščevalnemu sloju, ki se jo je lotilo milijone ljudi, združenih v novem progresivnem gibanju, ki je povzročilo kapitalistom tak strah, da se jih loteva histerija.

Med razno kampanjsko literaturo so širili na tem shodu tudi V. L. Bergerjev govor, ki ga imel v kongresu.

Ljudstvo mu je pritrjevalo, kot sem dejal, in upam, da ne bo pozabil oddati glasove za svoje kandidate v svojo korist. — J. Kotar.

Aktivnosti kluba št. 41 v Clintonu, Ind.

CLINTON, IND. — Članstvo kluba št. 41 JSZ. se v polni meri zaveda nalog, ki jih ima socialistična organizacija. Za soc. klub ni dovolj da eksistira, ampak mora biti aktiven. Iz seznama priredb klubov JSZ. vidimo, da prirejajo shode, igre in vrše drugo agitatorično delo. Lepo je čitati poročila o agitacijskem delu, ki ga vrše naši sodruzi po raznih krajih te dežele. Klub v Clintonu ni med zadnjimi v tem oziru.

V soboto 11. oktobra bo priredil dve igri v Clintonu v prid volilne kampanje, eno pa v soboto 18. oktobra v Slov. nar. domu v Indianapolisu, Ind. Na priredbi v Indianapolisu bo nastopil tudi govornik, in sicer s. Chas. Pogorelec, gl. tajnik JSZ., ki nam bo pojasnil važnost letošnje kampanje in pomen socialističnega gibanja v delavskem pokretu te dežele.

Udeležite se predstave dne 11. oktobra na Clintonu in priredbe dne 18. oktobra v Indianapolisu. — Poročevalec.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z. IN DRUGIH SOCIALISTIČNIH ORGANIZACIJ.

(Pod to rubriko priobčujemo seznam priredb klubov J. S. Z. in tistih priredb, pri katerih sodelujejo naši klubi.)

WAUKEGAN, ILL. — Klub št. 45 priredi v nedeljo 12. oktobra v Slov. nar. domu velik kampanjski shod. Začne se ob 2. popoldne. Nastopili bodo slovenski in angleški govorniki. Zvečer domača zabava v spodnji dvorani.

CLINTON, IND. — Dramska predstava kluba št. 41 v prid volilne kampanje. Vršila se bo v soboto dne 11. oktobra.

SPRINGFIELD, ILL. — Soc. klub št. 47 JSZ. sklicuje za dne 26. oktobra ob 2. pop. velik kampanjski shod, ki se bo vršil v Slov. nar. domu. Govoril bo med drugimi Chas. Pogorelec, tajnik JSZ.

INDIANAPOLIS, IND. — Dramska predstava in kampanjski shod v soboto 18. oktobra v Slov. narodnem domu pod avspicijo kluba št. 41, JSZ., iz Clintona, Ind. Med drugim bo govoril Chas. Pogorelec iz Chicage.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 19. oktobra debata med Petrom Kokotovičem, članom soc. združenja br. 20 JSS. in Ziničem, urednikom "Radnika".

CHICAGO, ILL. — Kampanjski shod v oktobru pod avspicijo kluba št. 1. Datum shoda sporočimo pozneje.

PITTSBURG, PA. — V nedeljo 26. oktobra dopoldne konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. Zpadne Pennsylvanije. Popoldne shod pod avspicijo soc. organizacije v Pittsburghu.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 2. novembra konferenca ohijjskih soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. Po konferenci kampanjski shod.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1. vpripori v nedeljo 9. novembra veliko Tolstojevovo delo v petih dejanjih "Moč teme" v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th Street.

CHICAGO, ILL. — Klub št. 1 priredi dne 31. decembra Silvestrovo zabavo.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1 priredi predstave v tej sezoni razun omenjenega še na sledeče dneve: v nedeljo 4. januarja 1925, 1. marca 1925 in 19. aprila 1925.

(Ako ima vaš klub v načrtu prirediti shod, zabavo, koncert, igro, predavanje ali kakršnokoli drugo priredbo, sporočite datum in druge podrobnosti v "Proletarcu".)

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:

Vinko Ločniškar, na agitaciji v Ill. in Wis.....	26
Joseph Zorko, West Newton, Pa.,	10
Louis Kveder, na agitaciji v Penni	9
Charles Pogorelec, Chicago, Ill.,	8
John Krebelj, Cleveland, O.,	7
Ant. Debevc, Sheboygan, Wis.,	6
Mrs. Jos. Jereb, Rock Spring, Wyo.,	6
Andrew Vidrich, Johnstown, Pa.,	5
Joseph Korsič, Carlinville, Ill.,	4
Fr. Zaitz, Chicago, Ill.,	3
Marko Tekavec, Canonsburg, Pa.,	3
Fr. Ludvik, Cleveland, O.,	3
Ant. Kovačič, Cliff Mine, Pa.,	1
Ant. Chater, Renton, Pa.,	1
Jos. Radelj, Cudahy, Wis.,	1
John Ban, Pittsburgh, Pa.,	1
Jack Kotar, Warren, O.,	1
John Rayer, Chicago, Ill.,	1
Angeline Tich, Chicago, Ill.,	1

Listu v podporo.

CANONSBURG, PA.: Konferenca klubov zap. Penne, \$30; Anton Kovačič, \$2; L. Kveder nabral \$1. (Poslal John Jereb). Skupaj \$ 33.00

CANONSBURG, PA.: Po 50c: Marko Tekavec, John Chesnik, Jacob Baloh, Jos. Koščak, K. Srobot, Tony Samsa, Tony Zigman, Mike Skitel, John Retecl; po 25c: Tony Strajner, Louis Polh, Martin Žagar, Marmandi Lenardo, Fr. Pogorelec, Matt Skitel, Jos. Sprišak, Jos. Sedmak; po 10c: John Ludvik. (Nabiralec Marko Tekavec). Skupaj 6.60

CHICAGO, ILL.: Dr. "Nada" št. 102, SNPJ, \$5, Neimenovan \$2. Skupaj 7.00

CLINTON, IND.: Dr. št. 213, SNPJ. 1.00

JOHNSTOWN, PA.: Andrew Vidrich, provizija od naročnine 2.30

FRANKFORT HEIGHTS, ILL. Frank Jesch 3.00

ROCK SPRINGS, WYO.: Mrs. Jereb, provizija od naročnine 2.98

WEST NEWTON, PA.: Jos. Zorko 1.00

WAUKEGAN, ILL.: M. Varšek50

WILLOW SPRINGS, ILL.: John Steržinar25

Skupaj \$ 57.63

Prejšnji izkaz 625.77

Skupaj \$683.40

Dokler bo zmagoval dolar, bodo imeli glas o javnih zadevah ljudje, ki so bogati. In čim bogatejši so, temvečjo besedo bodo imeli. Bogastvo bo imelo v tem družabnem sistemu zmerom večjo vrednost kakor pa ljudje. Lastninske pravice bodo svete in nedotakljive, medtem ko bodo človeške pravice, ki se tičejo sreče in blagostanja, prezirane.

Vprašanje demokracije in plutokracije ni mogoče rešiti kompromisno. Demokracija pomeni moč ljudstva — to, kar je v ljudeh; plutokracija pomeni moč kapitala — to, kar je v dolarju. Zavzeti se moramo za eno ali drugo: postaviti človeka nad dolar, ali pa dolar nad človeka. Pod sedanjim sistemom je dolar nad človekom; socialisti hočejo postaviti človeka nad dolar.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Anton Žagar iz Sheboygana, Wis., se nahaja sedaj po naselbinah v Montani na agitaciji za Proletarca in JSZ. Obiskal bo naselbine tudi v drugih zapadnih državah in v Kansasu. Sodrugi Žagar je v kratkem času svojega bivanja v Ameriki zapopadel ameriško delavsko gibanje, se pridružil J. S. Z. in šel na delo. V krožku z drugimi somišljeniki v Sheboyganu je ustanovil socialistični klub in razširil Proletarca, ki ima danes v Sheboyganu poročeno več naročnikov kot v katerikoli drugi večji slovenski naselbini v Ameriki.

Anton Žagar je prišel v Zedinjene države po vojni, ne kot importiran agitator, ampak kot delavec. Med vojno se je seznanil z evropskimi bojišči in z vsemi vojnimi grozotami. Vojno pozna iz izkušnje. Po vojni je imel priliko motriti valovanje ljudske mase, anarhijo v gospodarskem življenju in spore v delavskem gibanju. Ostal je socialist, ker je vedel da bo socialistično gibanje prebolelo notranje in zunanje viharje; in vedel je, da je treba delavstvo vzgojiti za boljši red, vzgoja pa ni stvar vročih fraz ampak težkega, neprestanega dela. Sodrugi Žagar je mlad, toda človek mnogih izkušenj, ki jih je znal porabiti v obogatitve svojega znanja. Kjer se bo nahajal, organizirajte sestanke in A. Žagar vam bo povedal mnogo zanimivega in poučnega. Lotil se je težkega dela in na naše sodrugi in somišljenike apeliramo, naj mu v agitaciji nudijo vso mogočo pomoč.

Sodrugi Vinko Ločniškar je bil teden dni na agitaciji po naselbinah med Chicago in Milwaukee. Pravi, da bi bil uspeh boljši če bi mogel ostati v krajih ki jih je obiskal več dni. Prodajal je precej knjig in dobil 26 naročnikov Proletarcu.

V izkazu naročnin, ki so jih poslali agitatorji in agitatorice, je v tej izdaji Jos. Zorko iz West Newtona na drugem mestu. Poslal je deset naročnin. Obljublja, da se bo še oglasil na enak način. Jos. Zorko je star znanec v J. S. Z. in v S. N. P. J.

Mrs. J. Jereb iz Rock Springsa, Wyo., je na poti v Lorain, O., kjer se je udeležila konvencija JSKJ, obiskala tudi naš urad. Sprejela je zastopništvo Proletarca in do danes je poslala šest naročnin. Zopet dokaz, da je Proletarca mogoče razširiti, ako agitatorji in agitatorice hočejo.

M. Habich iz Aliquippa, Pa., je obnovil naročnino in ob enem opisuje tamkajšnje delavske razmere, ki so napravile atentat na delavske žepe, medtem ko kapitalistom ni nič hudega. Kljub temu se jeze nad delavci, ker se branijo Coolidge in drugih kapitalističnih politikov. Habich upa, da bo čez čas tudi naselbina Aliquippa postala zopet aktivna v socialističnem gibanju.

Neki naročnik iz Conemaugh, Pa., je odpovedal Proletarca, "ker ima preveč drugih delavskih listov". Naročnica iz neke naselbine v Wyomingu piše, da ji Proletarec ugaja in ga čita z veseljem kolikor pač utegne čitati. Toda njen soprog je bolan in ona dela od jutra do večera. Za čitanje nima več časa. Želi, da ji ustavimo list, dokler se razmere v njeni hiši ne obrnejo na bolje. Citirali bi lahko mnogo pisem brezposelnih delavcev, ki so v stiskah za sredstva in ne vedo,

kam naj bi se obrnili za delom. Ker mnogi, ki bi radi naročili Proletarca, ali obnovili naročnino, radi brezposelnosti tega ne morejo, je dolžnost drugih, ki morejo, da stoje svojemu glasilu ob strani in ga razširijo med tistimi, ki so ga v stanju naročiti.

A. Obed, Homer City, Pa., obljubljuje poslati večje število naročnin, kakor hitro se delavske razmere nekoliko izboljšajo. Poslal je osem imen in nam sporočil, naj jim list redno pošiljamo. Naročnino dobimo ob prvi priložnosti.

Ali ste že naročili brošuro "Roparska trojica" in druge, ki jih imamo v zalogi? Čitanje dobre literature in listov je pot do izobrazbe. Korakajte po tej poti in pridobite tudi druge, da bodo korakali z vami.

Agitatorji, ki so se v tem izkazu odzvali z večjim številom naročnin, so Louis Kveder, John Krebelj, Anton Debeve, Joseph Korsich, Marko Tekavec, Fr. Ludvik itd. Vsa imena so označena pod rubriko "Agitatorji na delu".

S. Chas. Kaitner je v pismu upravnistvu pojasnil, čemu se ne bo več naročil naročil na Proletarca. Priobčeno je med dopisi. Upamo, da nam S. Kaitner ne bo štel v zlo, ker smo priobčili pismo. S. Kaitnerju ne ugaja sedanja forma in način urejevanja. Rad bi pravi časopis z novicami in manj obiranja. Tudi če se forma Proletarcu spremeni, kar se zgodi če bo večina čitateljev hotela in če ne bo drugih ovir, ne bo urejevan drugače kot sedaj. Ako bo prostor večji, bo v njemu več novic iz socialističnega gibanja, ki za večino ljudi tudi niso zanimive. Na enem mestu v svojem pismu pravi, da kar prinaša Proletarec, je videl že prej v

Prosveti. Če bi bilo to res, potem bi bil urejevan enako kakor Prosveta; razlika bi bila le, da Proletarec izide enkrat in Prosveta šestkrat na teden. Ampak Proletarec je urejevan drugače kot drugi listi. In končno, Proletarec je socialistični list in agitira za socialistično organizacijo.

Naloga socialističnih listov je kritizirati vse kar je gnilega in napačnega v družbi. Če se tej nalogi izneverijo, prenehajo biti socialistični listi. Socialistični listi so bojovna glasila, ne pa listi za prinašanje "zanimivih novic".

Kapitalisti niso edini sovražniki delavskega ljudstva. Če bi delavstvo ne imelo drugih, bi bilo kapitaliste lahko poraziti, ker jih je malo in delavcev mnogo. Socialistični list mora kazati delavstvu vse sovražnike. Največji je ignoranca. Drugi so zavajalci in hlinjeni prijatelji delavstva. Če nastopamo proti tem, smatrajo nekateri, da izzivamo. Ne, pač pa odbijamo udarce in trgamo krinke.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zavezanec. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Socialistični klub št. 41, J. S. Z.

(dramski odsek)

CLINTON, IND.

vprižori v soboto 11. oktobra ob 7. zvečer
v Ch. Mosk dvorani na sedmi ulici
dve šaloigri: "V nedeljo zjutraj" in
"T. je tički."

Vstopnina za moške 50c; za ženske 25c;
za otroke 15c.

Godbene komade bo izvajala slovenska
godba.
OSEBE

"V NEDELJO ZJUTRAJ"

šaloigra v enem dejanju.

Marko Kartač, tovarniški delavec John Skof
Mary, njegova žena.....Frances Hudomal
Vrši se v kateremkoli ameriškem mestu.

"TRIJE TIČKI"

komedija v dveh dejanjih.

Anton Jarm, gostilničar v Naklem...Frank Maželj
Špela, njegova žena.....Jannie Oblak
Nace Iglač, krojač.....Joseph Oblak
Paul Zajec, urar.....Andrej Cizej
Joško Štrmcencelj, piskrovez.....Bartl Oblak
Sodnik.....John Skof
Peter, sodnijski sluga.....Ignac Spendal
Stražnik.....Frank Bregar
Godi se v neki kmečki vasi na Kranjskem.

Vabilo

na

Veselico in Vinsko Trgatev

katero priredi

društvo "NARODNI VITEZI"

št. 39, S. N. P. J.

v soboto dne 11. oktobra 1924.

V NARODNI DVORANI

na 18. ulici in S. Racine Ave., Chicago, Ill.

Začetek ob 8. zvečer.

VSTOPNINA 50c za osebo.

To je naša prva prireditev v letošnji sezoni. Rojake iz Chicage in okolice vabimo, da jo posejijo v obilnem številu. Zabave bo v izobilju za stare in mlade. Preskrbljeno bo za vse, za lačne želodce, kakor tudi za suha grla. Oče župan bodo strogo postopali z vsemi zločinci, ki se bodo predrznili krasti grozdje v njihovem vinogradu, viničarke in viničarji bodo budno pazili na vse nepridaprave in jih pripeljali pred stol pravice da dobe svojo zaslužen kazni. Za one ki se radi sučejo, bo skrbel izvrsten orkester. Torej na svidenje v soboto večer!

ODBOR.

Graft v Landisovem carstvu.

Kenesaw Mountain Landis, bivši federalni sodnik, je danes car komercializiranega baseballa. Dokler je bil sodnik, je bil razglašen kot idol poštenosti, velik patriot, strog in pravičen sodnik.

Rockefellerjev trust je nekoč obsodil na četrt milijarde dolarjev globe. Seveda jo trust ni nikdar plačal. Male tatiče, ki so mu prišli v pest, je Landis pošiljal v ječo. Najbolj strog je bil proti "izdajalskim" socialistom, ki so jih tirali pred njegov tribunal med vojno. "Dvajset let!" se je navadno glasilo iz Landisovih ust. Poslal je v ječo na dolge zaporne kazni večje število članov I. W. W. radi veleizdaje.

Dogodilo pa se je, da je komercializirani baseball rabil svetnika zaščitnika, in ta tron je ponudil Landisu, ki ga je prevzel radi velike plače, ki se mu je nudila z novo službo.

Grafta ni odpravil in škandali se ponavljajo. In tako so se začuli glasovi, naj se svetega Landisa odstavi in pravični mož je zarohnel, kakor je imel navado rohneti med vojno nad socialisti. Toda Kenesaw Landis v očeh ljudi ni več svetnik in patriot, pač pa navadna maska za zakrivanje grafta v komercializiranem baseballu.

Povej tvojemu prijatelju, da je v njegovo lastno korist, ako postane čitatelj in naročnik Proletarca.

Kadar potrebujete kaj iz lekarne se oglasite pri

Cyrus W. Davisu

vodilnem lekarnarju v

CONEMAUGH, PENNA.

Zanesljivost in poštenost sta naša gesla.

ITALIJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in importiramo ITALIJANSKE HARMONIKE najfinejšega ročnega izdelka.

Najboljše na svetu. Jamčene za 10 let. Naše cene so najnižje. Vsakemu kupcu damo brezplačen poduk. Pišite po naš BREZPLACNI cenik.

RUATTA SERENELLI & CO.,
817 Blue Island Ave., Dept 59,
Chicago, Ill.

Kapital in prebitok
\$2,000,000.00

Story & Clark Piano Co.

(Ustanovljena l. 1857)

315-317 S. WABASH AV., CHICAGO, ILL.

Slovenskim družinam v Chicagi v prijazno naznanilo.

Samo za kratko dobo nudi stara in zanesljiva trgovina glasovirjev, godbo ljubečemu slovenskemu občinstvu v dober nakup svojo obilo zalogo le nekoliko rabljenih in novih glasovirjev in Player-pianos. **CENE OD \$210 NAPREJ.**

POGOJI: Pri nakupu plačate ostalo na lahke mesečne o-broke.

\$10

Zamenjavamo stare glasovirje in fonografe pod zelo ugodnimi pogoji.

Izrežite ta kupon in ga pošljite na:

STORY & CLARK PIANO CO.,

315-317 So. Wabash Ave., Chicago, Ill.

Prosim pošljite mi popolne informacije o prodaji Vaših glasovirjev.

Moje ime je

Naslov

(Mr. John Pippan)

Lahko nam pišete slovensko. Naslov za pisma: Mr. John Pippan, cf. Story & Clark Piano Co., 315-317 So. Wabash Ave., Chicago, Ill.

Tekom vašega življenja

V vsakem važnem momentu boste spoznali in cenili ugodnosti zveze s sigurno banko; valed tega se z zaupanjem obračajte na nas. Pošteni, zaupni in uljudni uradniki vas bodo postregli pri sledečih poslih:

Vlaganje denarja,

Kupovanje prvih hipotek (mortgage),

Potovanje v staro domovino,

Pošiljanje denarja v Jugoslavijo in v druge kraje,

Kupovanje državnih, občinskih, mestnih in obrtnih bondov,

Dviganje posojila za nakup domov in zavarovanje istih itd.,

Dediščinske posele, nasledstva, kakor tudi vse druge bančne posele, ki jih nam izročite.

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave. Vogal 19 ulice.

CHICAGO, ILLINOIS

IMOVINA \$20,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE DENARJA

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDECE HISE. (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno 1.25		IGRE		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA CLOVEŠTVA. (Fran Drtnar), vezana 2.00	
VZORI IN BOJI. (Štetič), vezana 1.50		ANFISA. (Leonid Andrejev), broširana50		MLEKARSTVO, s črticami s živinoreji s slikami75	
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana65		BENEŠKI TRGOVEC. (Wm. Shakespeare), vezana75		NALEZLJIVE BOLEZNI35	
ZADNJA PRAVDA. (J. S. Baar) roman, broširana75		CARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI. (F. S. Tancmar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana25		NARODNOGOSPODARSKI BESJJI35	
KAJEDALCI (Ivan Melek), povest, 804 strani, vezana v platno 1.75		DNEVNIK, veseligr v 2 dejanjih80		NAS JEZIK. (Dr. J. Glonar), vezana45	
ZA SREČO, povest, broširana45		GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60		NAS SADRŽNI USTAVNI POLOZAJ75	
KAPIŠKI TINE GRAMONTOVE. (VI. Levstik), vezana 1.00		GOSPA Z MORJA. (Henrik Ibson), igra v petih dejanjih, broširana60		O KONSUMNIH DRUŠTVIH10	
KLATARJEVO KLATO. (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana 1.20		KASLIJA, drama v 3 dejanjih75		O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE. (Dr. I. Prijatelj), broširana40	
SMOTE IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE. (I. Zarec), broširana40		JULIJ CEAR. (Wm. Shakespeare), vezana75		OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50	
EVONARJEVA HOLI, povest, broširana65		MACBETH. (Wm. Shakespeare), vezana75		POGLED V NOVI SVET10	
ŽENINI NASE KOPNELE. (Rade Murnik), broširana30		NAVADEN CLOVEK. (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35		POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana 1.00	
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU. (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana35		POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami35	
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana 1.25		OTHELLO. (Wm. Shakespeare), vezana75		PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI. (Ivan Robida), vezana 1.15	
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana 2.00		ROMANTICNE DUSE. (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana85		RASTLINSTVO NABIH ALP. (F. Seidl)95	
JOS JURČIČ, zbrani spisi, I. sv., vezana 1.75		ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50		RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)35	
II. sv. vezan 1.50		SEN KRESNE NOCI. (Wm. Shakespeare), vezana75		REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV. (Abdita) broširana45	
III. sv. vezan 1.50		UMETNIKOVA TRILOGIJA. (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana 1.00		SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNIKA, izdala SNPJ., 864 strani, vezana v platno 2.00	
IV. sv. vezan 1.25		ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA. (Dr. K. Onvald), broširana50	
V. sv. vezan 1.00		ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatna20		SPOL-LJUBZEN-MATERINSTVO. (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40	
VI. sv. vezan 1.00		ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESLEDNJAK. (Dr. J. P. Kern) 5.00		SRBSKA POETNIKA. (J. T.)50	
PESMI IN POEZIJE		DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO. (Alojzija Štebl)10		SPRETNJA KUCHARICA, broširana, 81.00, vezana 1.25	
BASNI. (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana 1.00		GOSPODARSKA GEOGRAFIJA. (Dr. V. Sarabon), vezana 1.25		SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA. (E. K.), broširana50	
MLADA POTA. (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba75		JUGOSLAVIJA. (A. Melik), zemljepisni pregled 1.00		USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10	
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA. (Prevel Ant. Debeljak), vezana90		KATOLIŠKA CERKEV IN SOCIALIZEM25		V NOVO DEŽELO. (E. K.) broširana25	
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50		KDO UNIKUJE PROJEVAJANJE V MALEM20		ŠADRUJNA PRODAJALNA ALI KONSUM10	
POEZIJE. (Fran Levstik), vezana90		KOMUNISTIČNI MANIFEST. (Karl Marks in Friderik Engels)20		ZAKON BIOGENEZIJE. (J. Howard Moore, prevel I. M.) 1.50	
POHORSKE POTI. (Janke Glaser), broširana35		KRATKA SRBSKA GRAMATIKA. (Dr. Josip Menec)25		ZA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec)50	
SLUTNJE. (Ivan Albrecht), broširana45		KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV. (Matija Pivo)40		ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV. (J. Beslaj)30	
STO LET SLOVENSKE LIRIKE. od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana 1.20				ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)20	
STRUP IZ JUDEJE. (J. S. Machar), vezana 1.10					
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA. poezije, broširana65					
SOLNCE IN SENČE. (Ante Debeljak), broširana50					
SVOJEMU NARODU. Valentin Vodnik, broširana25					
ALKEKE PESMI. (Peter Bemršč), trda vezba50					
TRBOVLJE. (Toma Solihakar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75					
TRISTIA HX SIBERIA. (Vojslav Mole), vezana 1.25					
V KALJE VIDOVE. (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40					

ZGODOVINA SEBOV, HEVA-TOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 95c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan 40
letnik 1917, vezan 50
letnik 1919, vezan 50
letnik 1920, vezan 65
letnik 1921, broširan 50
letnik 1922, vezan 75
letnik 1923, broširan 50
letnik 1923, vezan 75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10.. 25

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12.. 25

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiwels-Trstenjski) .. 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana .60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezana v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana..... .60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

FOOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana . . . 2.00

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz čičaških klavnic 1.20

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) 1.00

KARL MARY, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana . . . 90

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana .60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba.. 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) 1.25

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota.. 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštne ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne prepošte. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

Polet okoli sveta zgodovinsko znamenit.

Zmaga ameriških armadnih letalcev okoli sveta je popolna. Iz Santa Monica, Cal., so odleteli 17. marca in po mnogih težavah in srečnem uteku smrti so dospeli v Washington, D. C., 9. septembra. Preleteli so 22,276 milj. Namen tega poleta je bil pokazati možnost postavitve stika po zraku z vsemi deželami na svetu. To je sedaj dokazano s tem zgodovinsko znamenitim činom. Namen poleta je bil tudi pokazati mednarodno prijateljstvo. Trinerjevo zdravilno grenko vino, ki prinaša odpomoč ljudem v vseh delih Amerike in mnogih deželah v Evropi in Aziji, ima isti namen. Povsod je dobrodošlo. Mr. S. P. Dragičević, box 630, Fairbanks, Alaska, nam je poslal naročilo 18. avgusta in pisal: "Moj sosed mi je dal eno steklenico Trinerjevega zdravilno grenkega vina zadnjo zimo. Isto mi je pomagalo in to zimo nočem biti brez njega." To naj vam služi za vzgled; imejte ga vselej doma! V slučajih slabega teka, slabe prebave, plinov, glavobolov in sličnih želodčnih neredov ni boljšega. Če vam ne more postreči vaš lekarnar ali trgovec, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopolodne). Zborujemo v društveni dvorani.—Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

VICTOR NAVINŠHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.